

Zgodovina

Učni predmet se danes poučuje v 1.triadi, ni čisto nov predmet. Najdemo ga že v UN v 18.st. skozi čas je doživel mnoge spremembe. **Komensky** je v svojem obd. začel z uvajanjem realnih predm. v šole. **Rochowa** sta skupaj s Pastalozzijem ustanovitelja uvajanja tega predm. v OŠ. Pedagogi so bili mnenja, da učenci potrebujejo stvarni pouk kot osnovo za spozn. real. sveta.

V SLO so se vsebine stvarnega pouka do 1957 poučevale v okviru slo jezika v 1. in 2. razredu. Od 1957 dalje spozn. prirode in družbe. 1972 spozn. narave in družbe. Danes je spozn. okolja.

Didaktična priporočila

- Izkustveni pouk
- Raziskovalni pouk
- Projektni pouk
- Pouk mora biti zasnovan tako, da razvijamo otrokovo radovednost, ga usmerjamo v znanstveno razmišljanje
- Navajamo učence na opazov., razisk., ustvarjane občutka za svet okoli sebe
- Veliko aktivnosti učencev

CILJI PREDMETA SPOZNAVANJE OKOLJA

ORGANIZACIJA POUKA	RAZUMEVANJE OKOLJA	RAZVIJANJE SPOZNAVNEGA PODROČJA
Omogoča razvoj postopkov, kot so: <ul style="list-style-type: none">- OPISOVANJE- OPAZOVANJE- PRIMERJANJE- RAZVRŠČANJE- UREJANJE- MERJENJE- ZAPISOVANJE- NAPOVEDOVANJE- SKLEPANJE- EKSPERIMENTI	<p style="text-align: center;">↓ ←</p> <p>CILJA SE URESNIČUJETA Z <u>AKTIVNIM SPOZNAVANJEM</u> OKOLJA,</p> <p>TO PA VODI V: RAZUMEVANJE TER UPORABO ZNANJA O NARAVNEM IN DRUŽBENEM OKOLJU</p>	

UČNI CILJI:

Afektivni - vzgojni: razvoj čustev, moralnih stališč, interesov, prepričanj, pogleda na svet

Psihomotoročni: razvoj psiho – fizičnih sposobnosti

Kognitivni - izobraževalni: pridobivanje znanja, razvoj umskih sposobnosti

ARTIKULACIJA UČNEGA PROCESA +KRITERIJI

Pomeni postopek, pri katerem je potrebno čas in vsebino sinhronizirati. Stopnjevanje, razčlenjevanje, strukturiranje in urejanje uč.procesa na delne etape (uvajanje, usv.novih vseb., ponavljanje, urjenje, zaključek). **Kriteriji:** uč.snov/cilji, kraj izv.pouka, mater.-teh.zmogljivosti, razv.stopnja otrok

Primer artikulacije uč.ure

Kejžar: pripr.na pouč., pouč., izvrševanje dela, utrjevanje.

Tomič: uvajanje (motivacija, napoved smotra), usv.novih uč.vsebin (po korakih), urjenje, ponavljanje, preverjanje. –to uporabljamo

Glede na to so tudi učne ure lahko: uvodna ura, ura pridobivanja novih vsebin, ura ponavljanja, ura urjenja, ura preverjanja.

Analiza vzg.-izobr. dela

- =sest. del in logični zaklj. vsakega vzg.-izobr.dela
- naj bo izvedena tako, kot to sistematično nakazuje uč.pripr.
- odg.na vpr.zahtevajo jasne in odkrite odg.
- dobro je analizo narediti čimprej
- v pomoč lahko kriterijski vpraš.

Elementi za analizo: splošne ugotovitve, snovna analiza, pedagog.-psihol.analiza, predm.-did.analiza, organizac.-teh.analiza, končno mnenje.

Snovna analiza

- Ali je vzg.-izobr.vsebina bila ustrezno izbrana po obsegu in zahtevnosti
- Je bilo usv.vsebin v skladu z znanst.izsledki
- Je učitelj vsebino obvladal v celoti,v podrobnostih
- Je bila uč.vsebina pregledno urejena/razvrščena
- Kakšna je bila povezanost med vseb.in dan.družb.stvarnostjo
-

Analiza splošnih ugotovitev

- kateri tem.sklop je učitelj obravnaval
- katero uč.enoto je izpeljal
- katero vrsto uč.ure je učitelj izvajal
- katere oper.cilje je želel doseči – ali je uspel
- kaj ga je oviralo pri dosegil ciljev, kaj ga je podpiralo
- so bili cilji realno izbr.
- se je na uro dobro pripravil
- je sledil pripravi
- kako sta bila izvedena vseb.in did.sklop uč.priprave

Ped.-psihol.analiza

- Ali je bila uč.snov izbrana.oblik., posred.glede na spos.in zmoglj.učencev
- Ali je učitelj poskrbel za emoc., intelekt., psihomot.aktivnost učencev
- Je uporab.premisivne in represivne vzg.ukrepe
- Je učit.odnos do učencev pouk pospeševal/ga zaviral

Predm.-did.analiza

- Kakšna je bila zgrad.uč.ure
- Kako jo je učitelj izvajal pri pouku
- Je bila uč.enota ustr.artikulirana
- Katera artikul.je bila izbrana
- Je bilo prisotno delo po uč.korakih
- Kako je učitelj gradil predst.,pojme,posplošitve
- Je učitelj poskrbel za prev.in povezov.vsega kar so počeli
- Je opravil vrednot.dosež.ciljev – utrjevanje
- Je uč.enoto ustrezno končal
- Je upošt.razl.metode dela
- Je upor.razl.oblike in tehnike dela

Organ.-teh.analiza

- Kako je učitelj izkor.dane okolišč.za izvedbo ure
- Je pripravil vse ustežno za izvedbo uč.ure
- Je znal vse primerno uporabljati
- Kako je znal voditi razgovor
- Je obvladal in ustr.upor.raz.tehnike dela
- Kako se je jezik.izražal
- Je upor.kvalitetne in sodobne vire učenja

- Je upor.sodobna uč.sredstva in pomagala
- Kašno je bilo učit.obnašanje
- Je bil intelekt.,osebnostno in fizično urejen

TRANSMISIJSKI PRISTOP	PROCESNI PRISTOP
ENOZNAČNOST, ZAPRTOST	VEČZNAČNOST, ODPRTOST
NESPREMENLJIVOST, STATIČNOST	SPREMEMBE, PROCESNOST
PASIVNOST	AKTIVNOST
POVRŠINSKOST	POGLOBLJENOST
NEPOVEZANOST	POVEZANOST
NEUPORABNOST	UPORABNOST
ZAČASNOST OHRANITVE	TRAJNOST OHRANITVE
EKONOMIČNOST	ZAMUDNOST
VARNOST	NEPREDVIDLJIVOST

1. TRANSMISIJSKI PRISTOP:

ZNANJE JE SKUPEK ENKRAT ZA VSELEJ ODKRITIH RESNIC, KI JIH ODKRIVA ZNANOST.

ŠOLSTVO PA JIH DIDAKTIČNO PRIREJENE PODAJA OD UČITELJA DO UČENCA.

2. PROCESNI PRISTOP:

IZHAJA IZ PREDPOSTAVKE O KONSTRUKTIVISTIČNI NARAVI ZNANJ IN UČENJA.

PO TEJ PA JE BISTVO UČENJA V SAMI POTI SPOZNAVANJA IN NE LE V REZULTATIH. ZATO ZNANJE NI ENOZNAČNO (STABILNO), AMPAK JE PROCES !

Konstruktivistični pristop

Konstrukt.pouk zaznamuje, da otrok konstruira svoje znanje sam.

Faze konstrukt.sist.:

ORIENTACIJA (izbor, napoved tem.sklopa, vsebine, ciljev),

ELICITACIJA (iskanje predznanja, da bi lahko načrtovali pouk glede na njihove potrebe),

REKONSTRUKCIJA OTROKOVIH IDEJ (izvedba ustreznih aktivnosti, ki jih izvajajo učenci, zato da bi potrdili, spremenili ali izpolnili predhodne predstave),

APLIKACIJA OTROKOVIH IDEJ (dejanska ali hipotetična uporaba na novo pridobljenega znanja v konkretnem okolju),

PREGLED SPREMEMB PRVOTNIH IDEJ (analiza otrokovih predstav po izvajanju aktivnosti – primerjava končnih in začetnih predstav).

Uvajanje učencev v pouk naravoslovja: pri sodobno zastavljenem pouku naravoslovja učenci spoznajo naravosl.-znanstv.metodo. razvita je v okviru naravoslovja, kot posebna raziskovalna metoda, ki temelji na opazov.narave in poskusov ter iz tega izvedenih zaključkov, katere lahko vsak preveri, ko so že enkrat izvedeni. Naboljši rezultati v naravosl.se dosegajo z raziskoval.delom, kjer se koristi naravosl.-znanstv.metoda ali njeni posam.postopki. učenci spoznavajo naravosl.postopke odkrivanja in prihajanja do znanstv.spoznanj v NIT. **Opazovanje** se razlikuje med odraslim in otrokom. Zato učitelj

skrbi za razvoj otrokovih sposobnosti opazovanja. Razvrščanje, urejanje, definiranje, prirejanje, merjenje eksperimentiranje.

Primer deduktivnega zaključka

SPO: 3.r.-kdo smo in kaj delamo:delo, poklici in prostoročne aktivnosti. Najprej spoznamo poklice nasploh, kje lahko ljudje vse delajo, nato učenci povedo, kje delajo njihovi starši, na koncu natančneje opredelijo posamezen poklic (razližijo,prikažejo).

DRU: 5.r.-Slovenija:lega in značilnosti. Najprej nasploh ugotavljamo lego s pomočjo zemljevida, nato se natančno opredelimo npr. na panonski svet.

Primer induktivnega zaključka

SPO: 2.r.- katere živali živijo v vrtu – točno določeno življenjsko okolje. Prehod na splošen pojem, kaj sploh je življenjsko okolje, katera življenjska okolja še poznamo.

Zahteve pri postavljanju vprašanj

- Jezikovna in logična pravilnost (vprašalnice, razumljivo, jasno, enoznačno)
- Psihološka ustreznost (neustr.so sugestivna, zavajajoča vpr.ki ne upošt.razv.stop.učencev)
- Didakt.ustreznost (sprašujemo naravno, neprisiljeno, ne kopicimo vpr.dokler ne dobimo odg.)

POTEK: vprašanje – premor – poziv učenca – premor – odgovor – povratna info

Igra/igrača

- 4-6 let: otrokovo življenje je prežeti z igro, ki je vseobsežujoča
- Okrog 7 let: otrok že loči med šol.učenjem in igro

Igra je univerzalna, lastna vsem otrokom, deluje terapevtsko (z igro se premaguje strah, stres...). Za igro je nujna igrača. Dobra igra je tista, ki jo ima otrok rad.

Kakovostna in dobra igrača: zato skrbi komisija za oceno igrač od leta 1984, ki jo je ustanovila skupnost otroškega varstva Slovenije. Sledi cilju:otroku je potrebno dati dobro igračo in dvigniti domačo proizvodnjo igrač na višjo/kakovostnejšo raven.

Kriteriji:

- 1.kriterij: zdravst.-hig.: neoporečnost, nevarne oblike
2. kriterij: psiho-pedag.: starostna prim., razl.uporaba v igri
- 3.kriterij: oblikovni: estetika, oblika, barva, materiali
- 4.kriterij: tehnol.-tehnični: uporabnost, vzdržljivost, trdnost

Priprava

Generalije: kandidatka, didaktik, razredna učiteljica, šola, datum, razred, šol.ura, predmet

Vseb.sklop: tematski sklop (9letka), vsebina, uč.tema, uč.enota, uč.cilji (glob., oper.: psihomot., vzg.)

Didakt.sklop: uč.metode, uč.oblike, uč.sredstva, uč.viri (knjižni elektronski)

Socialne oblike vzg-izobr.dela

Frontalna, skupinska, delo v dvojicah, individualna.

***Frontalna:** učitelj neposr.in hkrati poučuje vse učence, najbolje uvodna uč.ura, ugodna ob uporabi filmov, na izletih, ekskurzijah, kadar je učitelj pretežni del znanja, enosmerna komunik., zapost.individual.lastnosti učencev **PRI TEM JE PREDVSEM NEGATIVNO:**

- ZAPOSTAVLJANJE INDIVIDUALNIH LASTNOSTI UČENCEV

● OMEJENA – PRETEŽNO ENOSMERNNA KOMUNIKACIJA

***Skupinska:** temelji na skupnem delu 3-6 učencev.

Glede na vrsto del.nalog ki jih opravljajo skupine ločimo:

- Enovrstno – nediferencirano delo v skup. (vse skup.enake nal.)
- Raznovrstno – diferencirano delo v skup. (vsaka skup.svojo nal.)
- Delo v ciklikih (skup.opravljajo razl. Naloge, po nekem času si nal.zamenjajo, dokler jih vsi ne opravijo.

Delo v skup. poteka po nasl.vrstnem redu: uvodni del (dogovor o delu), glavni del (delo v skup.), zaključni del (poročanje), utrjevanje in preverjanje.

***Delo v dvojicah (tandem):** dva učenca skupaj rešujeta problem, učenci lažje sodelujejo in se sporazum., svoje delo lahko primerjajo z drugim, združujejo znanje in sposob., primerna, ko morajo učenci nalogo rešiti v dol.času.

Glede na sposob.učencev ločimo: instruktorsko delo (boljši pomaga slabšemu) in skupno delo v paru (v paruiščeta rešitve ali rešujeta amost., na koncu preverita rešitve).

***Individualna obl.dela:** učenec dela samostojno: neposreden kontakt učenca z uč.vsebino, učenec razvija samost., samozavest, ustvar.sposob.

- Individualno delo na enovrstnih-nediferenciranih problemih
- Individualno delo na raznovrstnih-diferenciranih problemih
- Individualizirano uč.delo (vsak učenec svojo nal., sovpada s svojimi sposob., tempom dela...)

Uč.listi za individ.delo morajo vsebovati: nalogo, informacijo, navodila, prostor za rešitve/odgovor, kontrolo/samokontrolo (povrat.info).

UČNE METODE: izbiramo glede na učne cilje in vsebine, tip učne ure, glede na lokacijo(učilnica, okolje), razvojno stopnjo učencev, osebnost učitelja, glede na čas, število učencev v razredu, ...

Klasifikacija uč.metod:

POLJAK: metoda: demonstracije, praktičnih del, pisnih del, risanja/ilustracije, čitanja in dela z besedilom, razgovora, razlage in pojasnjevanja.

TOMIČ: verbalno-tekstualne, ilustracijsko-demonstracijske, laboratorijsko-eksperimentalne, ikustvenega učenja.

A.Tomič:

metode:

1. verbalno-tekstualne:

metoda ustnega razlaganja,

TEORETIČNO PREDAVANJE	ABSTRAKTNO-POJMOVNO, ANALITIČNO- SINTETIČNO IN PRIMERJALNO PREDAVANJE
PRIPOVEDOVANJE	ZNANSTVENO-POPULARNO RAZLAGANJE Z VEČ ZGLEDI
OPISOVANJE ALI DESKRIPCJA	PLASTIČNO, ČUSTVENO, PREGLEDNO POUDARJANJE ZNAČILNOSTI

POJASNJEVANJE	Z ZNANIMI DEJSTVI SE POJASNJUJEJO MANJ ZNANA, ZAHTEVNEJŠA SPOZNAVANJA
RAZLAGA Z UPORABO UČNIH SREDSTEV	USTNO RAZLAGANJE V RAZNIH RAZLIČICAH, PRETEŽNO Z UPORABO UČNIH SREDSTEV
PREDAVANJA UČENCEV	RAZLAGA EDEN OD UČENCEV PO PREJŠNJI PRIPRAVI
USTNA RAZLAGA, PREŽETA S POGOVOROM	USTNO RAZLAGANJE, DIMENZIONIRANO IN OBOGATENO S POGOVOROM
USTNO RAZLAGANJE VEČ PREDAVATELJEV (TIMSKI POUK)	VSAK PREDAVATELJ RAZLAGA SORAZMERNEN DEL ALI VIDIK UČNE ENOTE

metoda pogovora,

INSTRUKTIVNI ALI POUČNI POGOVOR	RAZMIŠLJANJE O MOŽNOSTIH IN DAJANJE NAVODIL O TEM, KAKO IN KAJ JE TREBA DELATI
KATEHETIČNI RAZGOVOR	NA VPRAŠANJE SE DA DOLOČEN REPRODUKTIVNI ODGOVOR
RAZVOJNI POGOVOR	Z UČITELJEVIMI VPRAŠANJI (LAŽNIMI) IN Z ODGOVORI UČENCEV SE OBDELUJE UČNA ENOTA
SVOBODNI POGOVOR	S POMOČJO PREDZNAVANJA IN VPRAŠANJ SE OD UČENCEV IŠČEJO ODGOVORI, KI SO KORAK NAPREJ DO RESNICE
POGOVOR V KROGU	POBUDE UČITELJA IN UČENCEV SE NARAVNO IN FUNKCIONALNO MENJAVAJO
DEBATNI POGOVOR – DISKUSIJA	PREDSTAVLJAJO SE RAZLIČNI POGLEDI, ARGUMENTACIJE, IZBIRANJE ODLOČITEV,...
POSREDNI POGOVOR	UČENCI SPREMLJAJO POGOVOR DRUGIH IN TAKO SPOZNAVAJO STRUKTURO VPRAŠANJ IN ODGOVOROV
VERIGA	VADENJE V DAJANJU IN JEMANJU BESEDE
MOŽGANSKA NEVIHTA	IŠČEJO SE NOVE IDEJE, REŠITVE, ODKRIVAJO POSTOPKI,...

metoda dela s tekstom = PRI TEJ METODI SE UPORABLJA TEKSTUALNI MATERIALI, KOT SO: UČBENIKI, KNJIGE, PRIROČNIKI, DELOVNI ZVEZKI, UČNI LISTI, ČASOPISI,...

2. **ilustrativno-demonstracijske**: učitelj demonstrira, učenec opazuje, ILUSTRACIJE, MODELI, SKICE, OMOGOČAJO UČENCEM, DA NA NJIH OPAZIJO BISTVO
3. **laboratorijsko-eksperimentalne**: OMOGOČAJO INTENZIVNO MISELNO, ČUSTVENO IN USTVARJALNO IZVEDBO DEJAVNOSTI UČENCEV

4. metode izkustvenega učenja:

- I. KONKRETNA IZKUŠNJA,
- II. RAZMIŠLJUJOČE OPAZOVANJE IN REFLEKSIJA,

- III. OBLIKOVANJE ABSTRAKTHNIH KONCEPTOV TER GENERALIZACIJ,
- IV. PRESKUŠANJE TEH KONCEPTOV V DOLOČENIH RAZMERAH

ODNOSI SODELUJOČIJH

INTERAKCIJA: odnos med učiteljem in učencem, ki učitelju omogoča popolni vzgojno izobraževalni vpliv, učencem pa neoviran razvoj. Z interakcijo se doseže boljše razumevanje večjega števila sodelujočih pri pouku.

KOAKCIJA:

OZNAČUJE SODELOVALNI ODNOS DVEH SODELUJOČIJH V PROCESU POUKA, TAKO UČITELJA - UČENCA, KOT UČENCA – UČENCA.

AUTOAKCIJA:

SAMOSTOJNO DELO, ki OMOGOČA UČENCU IN UČITELJU POPOLNO IZRAŽANJE SVOJE USTVARJALNOSTI

TEMELJNI spoznavni postopke, ki so splošno uporabni:

- opazovanje,
- opisovanje,
- razvrščanje,
- urejanje,
- merjenje idr.

NARAVOSLOVNE in TEHNIČNE postopke, ki so posebnost tega področja:

- primerjanje
- merjenje
- zbiranje podatkov
- opazovanje
- eksperimentiranje,
- napovedovanje,
- preizkušanje napovedi,
- postavljanje hipotez,
- načrtovanje,
- izdelava in preizkušanje izdelkov

Kaj želimo s **preizkus znanja** meriti in zakaj?

Namen:

Se kaže v ugotavljanju preglednega znanja učencev po daljšem obdobju ali v podrobnem ugotavljanju znanja po učni uri oz. tematski celoti.

Izbira:

Glede na namen preizkusa izberemo katere dele učne snovi bomo vključili v proces preverjanja ter koliko nalog bomo namenili posameznemu preverjanju ciljev znotraj preizkusa.

Določitev ciljev:

Cilje, ki jih bomo s preizkusom preverjali določimo po prej predstavljeni Bloomovi taksonomiji !

Pri tem nam je lahko v pomoč tudi specifikacijska tabela, v katero si beležimo dele učne snovi in cilje ter pri vsakem delu in za vsak cilj število nalog.

Bloomova taksonomija:

1Poznavanje=znanje: naštej, opiši, ponovi poimenuj

- 2Razumevanje: razloži, pojasni, poročaj
- 3Uporaba: sklepaj, napovej, reši
- 4Analiza: ugotovi razlike/podobnosti, razlikuj, razčleni
- 5Sinteza: razloži zakaj, načrtuj, dokaži (deli v celoto)
- 6Vrednotenje: Oceni, ovrednoti